

Zaak C-222/19

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

8 maart 2019

Verwijzende rechter:

Sąd Rejonowy w Opatowie (Polen)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

4 februari 2019

Verzoekende partij:

BW Sp. z o.o. te B.

Verwerende partij:

D.R.

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

De bij de verwijzende rechter aanhangige procedure tot uitvaardiging van een betalingsbevel heeft betrekking op een vordering van verzoekende partij BW Sp. z o.o. te B. tegen een kredietnemer die consument is (hierna ook: „verweerder”) tot betaling van een bedrag dat verschuldigd is krachtens een blanco orderbriefje dat door de consument is uitgereikt als zekerheid voor een leningsovereenkomst.

Voorwerp en rechtsgrondslag van het verzoek om een prejudiciële beslissing

De uitlegging van artikel 3, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten en de Unierechtelijke beginselen van consumentenbescherming en het evenwicht tussen contractpartijen vanuit het oogpunt van de naar nationaal recht geldende rechtsfiguur van de „maximale niet-rentekosten van het krediet” en de wiskundige formule voor de berekening van die contractkosten.

Prejudiciële vraag

Moeten de bepalingen in richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten (PB EU 1993, L 95, blz. 29), in het bijzonder artikel 3, lid 1, daarvan, en de Unierechtelijke beginselen van consumentenbescherming en evenwicht tussen contractpartijen aldus worden uitgelegd dat die bepalingen en beginselen in de weg staan aan de invoering in het nationale recht van de rechtsfiguur van de „maximale niet-rentekosten van het krediet” en van de wiskundige formule voor de berekening van die kosten volgens artikel 5, punt 6a, juncto artikel 36a van de ustawa o kredycie konsumenckim (wet op het consumentenkrediet) van 12 mei 2011 (geconsolideerde tekst Dz. U. 2018, volgnr. 993), op grond waarvan de kosten van de economische activiteit van de ondernemer tot de door de consument te dragen kredietkosten (totale kosten van het krediet) mogen worden gerekend?

Aangevoerde bepalingen van gemeenschapsrecht

Richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Ustawa o kredycie konsumenckim (wet op het consumentenkrediet) van 12 mei 2011 (geconsolideerde tekst Dz. U. 2018, volgnr. 993; hierna: „u.k.k.”)

Artikel 5, punt 6, u.k.k. – totale kosten van het krediet – alle kosten die de consument in verband met een kredietovereenkomst moet dragen, met name:

a) rente, vergoedingen, commissielonen, belastingen en marges die de kredietverstrekker bekend zijn en

de kosten voor aanvullende diensten, met name verzekeringen, indien deze noodzakelijk zijn om het krediet te verkrijgen of om het tegen de aangeboden voorwaarden te verkrijgen – met uitzondering van de door de consument te betalen notariskosten;

Artikel 5, punt 6a, u.k.k. – niet-rentekosten van het krediet – alle kosten die de consument in verband met een consumentenkredietovereenkomst moet dragen, met uitzondering van de rente;

Artikel 5, punt 7, u.k.k. – totaal kredietbedrag – maximumbedrag van alle geldmiddelen die uit hoofde van de kredietovereenkomst door de kredietverstrekker ter beschikking van de consument worden gesteld, exclusief de meegeleende kosten voor de kredietverstrekking, en, in het geval van overeenkomsten waarvoor geen maximumbedrag is vastgesteld, de som van alle geldmiddelen die uit hoofde van de kredietovereenkomst door de

kredietverstrekker ter beschikking van de consument worden gesteld, exclusief de meegeleende kosten voor de kredietverstrekking;

Artikel 5, punt 8, u.k.k. – totaal door de consument te betalen bedrag – de som van de totale kosten van het krediet en het totale kredietbedrag.

Artikel 36a

1) De maximale niet-rentekosten van het krediet worden berekend als volgt:

$$MPKK \leq (K \times 25 \%) + (K \times n/R \times 30 \%)$$

waarbij de verschillende symbolen de volgende betekenis hebben:

MPKK - de maximale niet-rentekosten van het krediet,

K - het totale kredietbedrag,

n - de aflossingstermijn uitgedrukt in dagen,

R - het aantal dagen per jaar.

2. De niet-rentekosten van het krediet gedurende de gehele looptijd van het krediet mogen het totale kredietbedrag niet overschrijden.

3. De uit een consumentenkredietovereenkomst voortvloeiende niet-rentekosten van het krediet zijn niet verschuldigd voor zover deze hoger zijn dan de maximale niet-rentekosten van het krediet, berekend op de in lid 1 beschreven wijze, of dan het totale kredietbedrag.

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (wet van 23 april 1964 - burgerlijk wetboek; geconsolideerde tekst Dz. U.2018, volgnr. 1025; hierna: „k.c.”)

Artikel 359 k.c. – Kapitaalrente

§ 1. Over een geldsom is alleen rente verschuldigd indien deze voortvloeit uit een rechtshandeling of een wet, een rechterlijke uitspraak of een beslissing van een andere bevoegde autoriteit.

§ 2. Indien de hoogte van de rente niet anderszins is gespecificeerd, is er wettelijke rente verschuldigd ten belope van de som van de referentierentevoet van de Nationale Bank van Polen en 3,5 procentpunten.

§ 2¹. De maximumrente uit hoofde van een rechtshandeling mag niet hoger zijn dan tweemaal de jaarlijkse wettelijke rente (maximumrente).

§ 2². Indien het bedrag van de rente uit hoofde van een rechtshandeling hoger is dan de maximumrenterente, is de maximumrente verschuldigd.

§ 2³ Contractuele bedingen mogen de bepalingen inzake de maximumrente niet uitsluiten of beperken, zelfs niet als er buitenlands recht is gekozen. In dat geval zijn de bepalingen van de wet van toepassing.

Artikel 481 k.c. – Vertragsrente

§ 1. Indien de schuldenaar zijn geldelijke verplichting te laat nakomt, kan de schuldeiser daarvoor rente eisen, zelfs indien hij geen schade heeft geleden of indien de vertraging het gevolg is van omstandigheden waarvoor de schuldenaar niet aansprakelijk is.

§ 2. Indien de vertragsrentevoet niet is gespecificeerd, is er wettelijke rente verschuldigd ten belope van de som van de referentierentevoet van de Nationale Bank van Polen en 5,5 procentpunten. Indien er een hoger rentetarief voor de schuldvordering wordt gehanteerd, mag de schuldeiser evenwel vertragsrente tegen dat hogere tarief eisen.

§ 2¹. De maximale vertragsrente op jaarbasis mag niet hoger zijn dan tweemaal de wettelijke vertragsrente (maximale vertragsrente).

§ 2². Indien de vertragsrente hoger is dan de maximale vertragsrente, is de maximale vertragsrente verschuldigd.

§ 2³. Contractuele bedingen mogen de bepalingen inzake de maximale vertragsrente niet uitsluiten of beperken, zelfs niet als er buitenlands recht is gekozen. In dat geval gelden de wettelijke bepalingen.

Artikel 385¹ k.c. – Ongeoorloofde contractuele bedingen

§ 1. De bedingen van een consumentenovereenkomst waarover niet afzonderlijk is onderhandeld, binden de consument niet indien zijn rechten en verplichtingen worden vormgegeven op een wijze die in strijd is met de goede zeden en een grove schending van zijn belangen vormt (oneerlijke contractuele bedingen). Dat geldt niet voor de bepalingen over de voornaamste prestaties van partijen, waaronder de prijs of de vergoeding, indien deze eenduidig zijn geformuleerd.

§ 2. Indien een beding de consument overeenkomstig lid 1 niet bindt, blijven partijen gebonden door de overeenkomst zonder dat beding.

§ 3. Over bedingen is niet afzonderlijk onderhandeld indien de consument daarop geen werkelijke invloed heeft gehad. Dit geldt met name voor contractuele bedingen die zijn overgenomen uit een door de wederpartij aan de consument voorgesteld modelovereenkomst.

§ 4. De bewijslast voor het feit dat afzonderlijk over een beding is onderhandeld, berust bij de partij die zich daarop beroept.

Artikel 385². [Tijdstip van beoordeling van de overeenstemming van de bedingen met de goede zeden]

Artikel 385³ Overzicht van ongeoorloofde bedingen

3. In het geval van twijfel wordt onder ongeoorloofde contractuele bedingen verstaan bedingen die met name:

[...]

2) de aansprakelijkheid jegens de consument voor het niet of niet naar behoren nakomen van een verplichting uitsluiten of aanzienlijk beperken;

3) de verrekening van een vordering van de consument met een vordering van de wederpartij uitsluiten of aanzienlijk beperken;

4) voorzien in bedingen waarvan de consument vóór het sluiten van de overeenkomst geen kennis heeft kunnen nemen;

[...]

11) alleen aan de wederpartij van de consument het recht toekennen om vast te stellen of een prestatie in overeenstemming is met de overeenkomst;

12) de verplichting uitsluiten om een betaling die is verricht voor een niet of slechts gedeeltelijk nagekomen prestatie terug te betalen aan de consument indien deze afziet van de sluiting van de overeenkomst of van de uitvoering daarvan;

13) het recht van een consument uitsluiten om terugbetaling te vorderen van betalingen die door de consument zijn verricht voordat de wederpartij haar prestatie heeft verricht, in het geval dat de partijen de overeenkomst opzeggen, ontbinden of beëindigen;

14) alleen de consument het recht ontnemen om de overeenkomst te ontbinden, te beëindigen of op te zeggen;

[...]

16) alleen aan de consument de verplichting opleggen tot betaling van een vast bedrag voor het geval dat hij afziet van de sluiting van de overeenkomst of van de uitvoering daarvan;

[...]

19) voorzien in het exclusieve recht van de wederpartij van de consument om wezenlijke kenmerken van de prestatie zonder geldige redenen eenzijdig te wijzigen;

20) voorzien in het recht van de wederpartij van de consument om na de sluiting van de overeenkomst een prijs of een vergoeding vast te stellen of te verhogen zonder aan de consument het recht toe te kennen de overeenkomst te beëindigen;

[...]

Korte uiteenzetting van de feiten en van de procedure

Verzoeker en verweerder hebben op 8 maart 2018 een leningsovereenkomst (consumentenkrediet) gesloten, op grond waarvan verweerder een bedrag van 9 225,00 Poolse zloty (PLN) moest betalen, vermeerderd met de contractuele kapitaalrente, berekend volgens de variabele rentevoet (op de datum van sluiting van de overeenkomst bedroeg deze ongeveer 10 % per jaar). Dit bedrag bestond uit een bedrag van 4 500,00 PLN voor de totale lening (de aan de kredietnemer beschikbaar gestelde liquiditeiten) en een bedrag van 4 725,00 PLN voor alle kosten van het krediet, met inbegrip van de contractuele kapitaalrente voor de gehele duur van de overeenkomst (900 PLN), vergoedingen voor de verstrekking van de lening (1 125,00 PLN) en vergoedingen voor het beheer ervan (2 700,00 PLN). Het daadwerkelijke jaarlijkse rentepercentage is vastgesteld op 119,42 %. De overeenkomst is gesloten voor een periode van 2 jaar, met een aflossing in 24 maandelijkse termijnen.

De overeengekomen maximale niet-rentekosten van het krediet bedroegen 3 825,00 PLN en omvatten de verschuldigde vergoedingen voor de verstrekking van de lening en de vergoedingen voor het beheer ervan. Deze kosten zijn berekend volgens de formule van artikel 36a u.k.k. en partijen hebben daarover niet afzonderlijk onderhandeld. De overeenkomst is opgesteld op basis van een bestaand model. De terugbetaling van het overeengekomen bedrag is verzekerd door middel van een blanco orderbriefje.

De overeenkomst is door verzoeker opgezegd omdat de overeengekomen termijnen niet zijn afgelost.

Verzoeker heeft de verwijzende rechter verzocht verweerder te verplichten tot betaling van een bedrag van 7 311,90 PLN, vermeerderd met de wettelijke vertragsrente, en heeft in de bevelprocedure tevens verzocht om een betalingsbevel krachtens het ingevulde blanco orderbriefje. Op bevel van de rechter heeft verzoeker de leningsovereenkomst, het aflossingsschema en het orderbriefje overgelegd.

Volgens de verklaringen in de memories van verzoeker bestaat het commissieloon voor de verstrekking van de lening (25 % van het totale kredietbedrag in de zin van artikel 5a, punt 7, u.k.k.) onder meer uit een vergoeding voor de financieel intermediair, de kosten voor de toegang tot de systemen die worden gebruikt voor de financiële screening van de kredietnemer en de loonkosten van het personeel dat de leningen verstrekt. Voorts bestaat het commissieloon voor het beheer van

de lening (30 % van het totale kredietbedrag per jaar) uit de loonkosten van de medewerkers die verantwoordelijk zijn voor het inboeken van de betaalde termijnen, de bezetting van de hulplijn en het opstellen van brieven aan schuldenaars, de kosten voor het kantoorbeheer en de kosten voor de toegang tot het systeem van het bureau voor economische informatie (BIG) en het bureau voor kredietinformatie (BIK), enzovoort. Verzoeker heeft geweigerd de kosten voor de sluiting en de nakoming van de overeenkomst te vermelden en heeft tevens opgemerkt dat de berekende commissielonen voldoen aan de bepaling van artikel 36a u.k.k. en de formule waarin deze bepaling voorziet.

Verweerder heeft om afwijzing van de vordering verzocht.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

Verzoeker is van mening dat de berekende commissielonen stroken met de wettelijke bepalingen, met name met artikel 36a u.k.k., en dat deze commissielonen derhalve niet kunnen worden beschouwd als een schending van de wet, met name artikel 385¹, lid 1, k.c., artikel 58 k.c. en artikel 359, lid 2¹, k.c. Volgens verzoeker vormen de contractuele bedingen betreffende de commissielonen en de hoogte daarvan slechts een weergave van de wettelijke bepalingen en kunnen bijgevolg niet als oneerlijke bedingen worden beschouwd. De wettelijke regeling betreffende de maximumrente leidt niet tot een beperking van het recht van partijen om naast rente ook nog andere vergoedingen in rekening te brengen. Het recht van kredietverstrekkers op een vergoeding wordt slechts indirect beperkt door de invoering van de maximale niet-rentekosten van het krediet. Kredietverstrekkers brengen commissielonen in rekening als vergoeding voor eventuele hogere kosten in verband met het kredietrisico en de kosten voor de kapitaal financiering. Daarenboven moet de betaling van commissielonen als de voornaamste prestatie van de kredietnemer worden beschouwd, wat een billijkheidstoetsing van dergelijke bedingen uitsluit.

Verweerder heeft betoogd dat de gesloten overeenkomst in strijd is met artikel 385¹, lid 1, k.c., artikel 58 k.c. en artikel 359, lid 2¹, k.c.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

De rechtsfiguur van de maximale niet-rentekosten van het krediet is ingevoerd in de Poolse wetgeving in artikel 5, punt 6a, en artikel 36a u.k.k. Deze regelingen hebben tot doel de bescherming te verbeteren van consumenten die gebruikmaken van de financiële diensten van aanbieders van consumentenkredieten waarvoor geen toestemming van de commissie voor financieel toezicht vereist is. Deze aanbieders voldoen weliswaar aan de regelgeving inzake de maximumrente, maar brengen tegelijkertijd hoge commissielonen en bijkomende niet-rentevergoedingen in rekening. Als gevolg van dergelijke praktijken zijn de totale kosten van de schuldaflossing vaak hoger dan het bedrag van de aangegane lening of het verworven krediet. Deze bepalingen zijn in werking getreden op 11 maart

2016 en zijn bindend van aard. De formule voor de berekening van de maximale niet-rentekosten van het krediet is vastgelegd in artikel 36a u.k.k. en is gebaseerd op het beginsel dat deze kosten bedoeld zijn tot dekking van de kosten van de economische activiteit van kredietverstrekkers teneinde de economische levensvatbaarheid daarvan te waarborgen. Daarom is het percentage van de indicatoren in deze wiskundige formule, te weten 25 % en 30 %, vastgesteld op een niveau dat toelaat de operationele kosten van de verstrekking van leningen door kredietverstrekkers en het risico van wanbetaling van de kant van de consument te dekken. De bovengrens van de volgens deze formule berekende maximale niet-rentekosten van het krediet bedraagt 25 tot 100 % van het totale kredietbedrag, afhankelijk van de duur van het krediet.

De wens om een bovengrens te stellen aan de kosten die de consument in verband met een kredietovereenkomst moet betalen is gerechtvaardigd en is in overeenstemming met het stelsel van consumentenbescherming van het Unierecht. Er rijzen evenwel twijfels over de wijze waarop aan deze wens uitvoering wordt gegeven, namelijk door de invoering van een formule voor de berekening van de maximale niet-rentekosten van het krediet waarbij ook de kosten van de economische activiteit van de ondernemer tot de kosten voor de verstrekking van de lening of het krediet worden gerekend. De nationale wetgever heeft niet alleen de kosten in verband met de sluiting of de ondersteuning van een specifieke overeenkomst tot de kosten voor de verstrekking van de lening of het krediet gerekend, maar tevens de kosten van de economische activiteit (bijvoorbeeld de kosten voor het onderhoud van databanken met gegevens van klanten of de bezoldiging van medewerkers, operationele risico's en andere door de verkoper te dragen lasten), welke niet inherent zijn aan een specifieke kredietovereenkomst. Deze wettelijke regeling heeft tot gevolg dat de consument kan worden belast met kosten die, gelet op de aard van diens economische activiteit, door de ondernemer zelf zouden moeten worden gedragen. Het lijkt niet geoorloofd de consument te belasten met de algemene kosten van de economische activiteit van de ondernemer, uitgezonderd de kosten die kunnen worden gerekend tot de kosten in verband met de kredietovereenkomst in de zin van artikel 3, punt g), van richtlijn 2008/48/EG. De voorbeelden van de kosten die in deze bepaling zijn opgenomen, te weten rente, commissielonen, belastingen en vergoedingen van welke aard ook, verzekeringspremies en kosten in verband met nevendiensten, rechtvaardigen de conclusie dat de consument alleen mag worden belast met kosten die het gevolg zijn van de sluiting en de uitvoering van een kredietovereenkomst. De consument mag daarentegen niet worden belast met de kosten van de economische activiteit van de ondernemer. Het is duidelijk dat de kredietverstrekker om zijn activiteiten überhaupt te kunnen uitvoeren moet zorgen voor een adequate materiële infrastructuur en ondersteuning door zijn personeel. Een dergelijk standpunt lijkt door het Hof te zijn ingenomen in het arrest van 16 januari 2014, C-226/12, Constructora Principado SA/José Ignacio Menéndez Álvarez. Daarin zijn vraagtekens geplaatst bij de aanvaardbaarheid van een afwenteling op de consument van de door de verkoper te betalen belasting over de stijging van de waarde van onroerend goed en is aangegeven dat een dergelijke praktijk kan worden aangemerkt als een „aanzienlijke verstoring van het evenwicht” in de zin

van artikel 3, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten. Krachtens artikel 5, punt 6a, en artikel 36a u.k.k. kan de consument echter zowel met de maximale niet-rentekosten van het krediet als met rentekosten worden belast. Aangezien deze lasten onafhankelijk van elkaar zijn, heeft dit tot gevolg dat de totale kosten van het krediet hoger uitvallen dan het kredietbedrag zelf. Daarvan is de onderhavige zaak een voorbeeld.

De invoering van een nationaalrechtelijke regeling krachtens welke de consument kan worden belast met kredietkosten die hoger zijn dan het totale kredietbedrag of die daaraan gelijk zijn of erbij in de buurt komen, lijkt niet in overeenstemming met de doelstellingen en de beginselen van richtlijn 93/13/EEG. Een dergelijke wettelijke regeling leidt tot een aanzienlijke verstoring van het evenwicht tussen de uit de overeenkomst voortvloeiende rechten en verplichtingen van de partijen en is ten nadele van de consument. Richtlijn 93/13/EEG is namelijk bedoeld om een reëel evenwicht tussen de rechten en de verplichtingen van de contractpartijen in de plaats te stellen van een louter formeel evenwicht en zodoende de gelijkheid tussen de contractpartijen te herstellen. Deze doelstelling wordt verwezenlijkt door de dwingende bepaling van artikel 6, lid 1, van de richtlijn, volgens welke oneerlijke bedingen de consument niet binden. Van een reëel in plaats van een louter formeel evenwicht tussen de verplichting van de kredietverstrekker en de verplichting van de consument lijkt echter geen sprake te zijn indien de verplichting van eerstgenoemde er uitsluitend in bestaat het overeengekomen geldbedrag aan de consument te bezorgen, terwijl die laatste dat bedrag met rente moet terugbetalen en daarenboven kredietkosten moet betalen die gelijk zijn aan of nauwelijks lager zijn dan het kredietbedrag.

Volgens de verwijzende rechter bevat de in de u.k.k. vermelde formule voor de berekening van de maximale niet-rentekosten van het krediet geen elementen op basis waarvan deze kosten en de door de kredietverstrekker verworven voordelen op een rationele wijze in verband kunnen worden gebracht met het kredietbedrag. De gegevens inzake dit bedrag en de duur van het krediet volstaan niet als waarborg dat deze kosten worden vastgesteld op een niveau dat zorgt voor een contractueel evenwicht tussen de partijen en voor de gelijkwaardigheid van hun wederzijdse prestaties. In deze formule is namelijk een sleutelrol weggelegd voor de daarin gehanteerde percentages. De toepassing van de formule houdt in dat zelfs bij een krediet met een looptijd van 1 dag de maximale niet-rentekosten van het krediet gelijk zijn aan 25 % van het totale kredietbedrag. Bij een krediet met een looptijd van meer dan 3 jaar is dat zelfs 100 %. De aanzienlijke verstoring van het evenwicht in de zin van artikel 3 van richtlijn 93/13/EEG van de Raad is in de eerste plaats het gevolg van het feit dat de consument wordt verwezen in kosten die hem in beginsel niet zouden mogen worden opgelegd, namelijk de algemene kosten van de economische activiteit van de ondernemer. In de tweede plaats is deze aanzienlijke verstoring het gevolg van het ontbreken van een passende verhouding tussen de diensten die de kredietgever daadwerkelijk verstrekt in het uitsluitende belang van de consument en de kosten waarmee de kredietnemer wordt belast. In dat verband zij opgemerkt dat het beheer van klantencentra, het in

dienst nemen van medewerkers en het zorgen voor een adequate uitrusting van en toegang tot databanken geen daadwerkelijke prestaties ten gunste van de consument lijken te zijn. Dergelijke activiteiten zijn geen diensten die daadwerkelijk worden verricht in het uitsluitende belang van een consument die partij is bij een specifieke overeenkomst.

Doorgaans wordt de door de rechter opgelegde verplichting de werkelijke kosten van een kredietovereenkomst aan te tonen, te verklaren voor welke prestaties deze vergoedingen in rekening worden gebracht en de hoogte daarvan te rechtvaardigen, nagekomen door te verwijzen naar de wiskundige formule voor de berekening van de maximale niet-rentekosten van het krediet en naar de motivering bij het wetsontwerp tot wijziging van de betrokken wet. De kosten in verband met de sluiting en de uitvoering van een dergelijke overeenkomst zijn over het algemeen niet aanzienlijk. Gewoonlijk worden deze uitsluitend in rekening gebracht voor de symbolische beoordeling van de kredietwaardigheid van de potentiële klant, voor het opstellen van de overeenkomst en voor het aanmaken van een blanco orderbriefje en een desbetreffende verklaring. In de overgrote meerderheid van de gevallen worden leningen en kredieten ook verstrekt aan personen met een bijzonder hoge schuldenlast. In dergelijke gevallen worden er buiten het blanco orderbriefje geen andere zekerheden toegepast.

De wijze waarop de maximale niet-rentekosten van het krediet in de praktijk worden aangerekend, leidt tot de conclusie dat deze rechtsfiguur niet tot een hoger niveau van consumentenbescherming heeft geleid en dat de daaruit voortvloeiende voordelen illusoir zijn gebleken. Volgens de verwijzende rechter bestaat het gevolg van deze regeling erin dat de consument niet alleen kan worden belast met de kosten die verband houden met de kredietovereenkomst, maar ook met de kosten van de economische activiteit van de leninggevers of de kredietverstrekkers. Uit de overeenkomsten die zijn overgelegd in het kader van verschillende rechtszaken blijkt duidelijk dat de formule van artikel 36a u.k.k. op grote schaal wordt gebruikt en dat deze het enige criterium is voor de vaststelling van de maximale niet-rentekosten van het krediet. In de praktijk worden de kredietkosten forfaitair vastgesteld op basis van deze formule, wat leidt tot een onnodige economische belasting van de consument en ongerechtvaardigde voordelen voor de kredietverstrekker.

Een ander gevolg van deze regeling is de drastische vermindering van de mogelijkheid om na te gaan of contractuele bedingen die in dergelijke kosten voorzien en die de hoogte daarvan vaststellen in overeenstemming met deze formule niet oneerlijk zijn, dan wel ongeldig zijn omdat zij onverenigbaar zijn met de wettelijke bepalingen, of zij niet bedoeld zijn om de wet te omzeilen dan wel in strijd zijn met hetgeen in het maatschappelijk verkeer betamelijk is. Dit blijkt uit de trend in de nationale rechtspraak die duidelijk is geworden nadat de regeling van de maximale niet-rentekosten van het krediet in werking is getreden. Volgens deze rechtspraak mogen contractuele bedingen inzake de maximale niet-rentekosten van het krediet niet worden getoetst op oneerlijkheid of ongeldigheid wanneer de daarin vastgestelde kosten de wettelijke bovengrens niet

overschrijden. Dit standpunt berust op de correcte aanname dat contractuele bedingen die verenigbaar zijn met de wetgeving en die de daarin vastgestelde grenswaarden eerbiedigen niet als ongeldig of oneerlijk kunnen worden beschouwd.

Dit standpunt wordt gestaafd door artikel 1, lid 2, van richtlijn 93/13/EEG van de Raad, alsook door de bewoordingen van overweging 13 daarvan. Het is juist dat contractuele bedingen die bepalend zijn voor de hoogte van aan de consument in rekening gebrachte vergoedingen zoals vastgesteld in specifieke overeenkomsten, zoals de overeenkomst in de onderhavige zaak, in overeenstemming zijn met de genoemde nationale bepalingen. Dergelijke vergoedingen worden namelijk berekend volgens de formule van artikel 36a u.k.k. en zijn niet hoger dan de vastgestelde grenswaarden. Uit de preambule van de richtlijn volgt dat een toetsing van dergelijke contractuele bedingen derhalve in beginsel is uitgesloten. Bijgevolg sluit de vaststelling dat de maximale niet-rentekosten van het krediet wettig zijn bij de huidige stand van het recht de mogelijkheid uit om na te gaan of bedingen die de hoogte daarvan bepalen geen oneerlijke bedingen bevatten. De kwestie van de gelijkwaardigheid van de prestaties van de partijen blijft daarbij buiten beschouwing en evenmin wordt beoordeeld of de kredietverstrekker in ruil voor de in rekening gebrachte vergoeding daadwerkelijk een dienst in het uitsluitende belang van de consument verricht en of er sprake is van een reëel in plaats van een louter formeel evenwicht tussen de verplichtingen van de partijen. Dit lijkt niet in overeenstemming te zijn met de beginselen van de richtlijn of met het beginsel dat de nationale rechter ambtshalve dient te beoordelen of een contractueel beding dat binnen de werkingssfeer van de richtlijn valt, oneerlijk is, en aldus het gebrek aan evenwicht tussen de consument en de verkoper dient te compenseren.¹

Volgens de verwijzende rechter is dit verzoek om een prejudiciële beslissing noodzakelijk om de bovenstaande vragen te verduidelijken en in de onderhavige zaak uitspraak te kunnen doen. Het antwoord op deze vraag zal direct relevant zijn voor de vaststelling in welke zin de consument financieel mag worden belast met de kredietkosten. Het antwoord is noodzakelijk omdat het Hof zich nog niet direct over deze kwesties heeft uitgesproken en er aanzienlijke verschillen in de nationale rechtspraak bestaan, wat negatieve gevolgen heeft voor de verwezenlijking van de doelstellingen van de richtlijn en de doeltreffendheid van het Unierecht sterk aantast.

¹ Arrest van het Hof Banif Plus Bank Zrt./Csaba Csipai, Viktória Csipai, C-472/11, en aldaar aangehaalde rechtspraak.